

ОЦІНКА НАВАНТАЖЕННЯ ВНЗ В СТАВКАХ ВИКЛАДАЧІВ
ТА ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ
ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗПОДІЛУ БЮДЖЕТУ ВНЗ

Денищук П.М.

Харківський національний університет радіоелектроніки

The technique of calculating the number of actual and planned rates of the teaching staff of higher education and its individual business units, depending on the actual or planned (forecast) contingent on the distribution of funding of education students.

Щорічно, у ВНЗ перед початком нового навчального року, тобто в середині фінансового року, виникає проблема необхідності корекції бюджету. Це зумовлено тим, що в сучасних умовах при формуванні бюджету наступного календарного року практично неможливо достатньо точно передбачити кількість першокурсників і старшокурсників (спеціалістів і магістрів) у новому навчальному році. Тобто апіорі відомо, що бюджет, який затверджується перед початком нового календарного року, в майбутньому прийдеться коригувати.

Фактично необхідна кількість ставок ПВС вузу дорівнює сумі необхідної кількості ставок викладачів кожної кафедри:

$$N_{\text{ВНЗ}}^{\text{фкт}} = \sum_h n_h, \quad (1)$$

де n_h – кількість ставок викладачів h -ої кафедри університету. Яка в свою чергу визначається кількістю годин навчального навантаження, та залежить не лише від контингенту студентів але й від інших факторів:

$$n_h = f(Q_h, R, S), \quad (2)$$

де S – кількість годин на ставку викладача, для конкретної посади;

Q_h – об'єм навчальної роботи розподіленої на h -у кафедру;

R – нормативна кількість годин на виконання певних видів навчальної роботи.

Кількість ставок викладачів університету за загальнодержавними нормами викладачів за спеціальностями визначається виходячи зовсім з інших міркувань:

$$N_{\text{ВНЗ}}^{\text{нрм}} = \sum_i N_i^{\text{став}}, \quad (3)$$

де $N_{\text{ВНЗ}}^{\text{нрм}}$ – загально університетська кількість ставок викладачів за загальнодержавними нормами викладачів за спеціальностями;

$N_i^{\text{став}}$ – кількість ставок викладачів, які дає i -та спеціальність за загальнодержавними нормами викладачів за спеціальностями.

Кількість ставок викладачів, які дає i -та спеціальність визначається кількістю студентів, які навчаються в університеті за цією спеціальністю:

$$N_i^{\text{став}} = \sum_j \frac{\sum_{p \in i} n_{p \in i}^{\text{ст}}}{\gamma_{ij}}, \quad (4)$$

де $n_{p \in i}^{\text{ст}}$ – кількість студентів на потоці p , студенти якого навчаються за i -ою спеціальністю та j -ою формою навчання (при цьому враховуються всі академічні потоки всіх спеціалізацій даної спеціальності);

γ_{ij} – норма кількості аспірантів, докторантів та студентів i -ої спеціальності (напряму) j -ої форми навчання, які забезпечують виділення однієї ставки викладача.

В (4) можна використовувати різні дані щодо кількості студентів $n_{p \in i}^{\text{ст}}$, наприклад:

$n_{p \in i}^{\text{ст/ліц}}$ – ліцензійну кількість студентів на потоці p ;

$n_{p \in i}^{\text{ст/фкт}}$ – фактичну кількість всіх студентів на потоці p ;

$n_{p \in i}^{\text{ст/плн}}$ – планову кількість всіх студентів на потоці p ;

$n_{p \in i}^{\text{ст/фкт/бдж}}$ – кількість студентів, які навчаються на потоці p за бюджетні кошти;

$n_{p \in i}^{\text{ст/плн/бдж}}$ – планову кількість студентів, які можуть навчатись на потоці p за

бюджетні кошти;

$n_{p \in i}^{\text{ст/фкт/кнт}}$ – фактична кількість студентів контрактників, які навчаються на потоці p ;

$n_{p \in i}^{\text{ст/плн/кнт}}$ – планову кількість студентів контрактників, які могли б навчатися на

потоці p .

Такий підхід щодо використання даних про різні категорії студентів дає можливість зробити різноманітні оцінки різних складових викладацького корпусу університету:

– кількість ставок викладачів університету з розрахунку максимально можливої (ліцензійної) кількості студентів на всіх потоках:

$$N_{\text{норм/ВНЗ}}^{\text{ліц}} = \sum_j \frac{\sum_{p \in i} n_{p \in i}^{\text{ст/ліц}}}{\gamma_{ij}}; \quad (5)$$

– кількість ставок викладачів університету з розрахунку планової кількості студентів на всіх потоках:

$$N_{\text{норм/ВНЗ}}^{\text{плн}} = \sum_j \frac{\sum_{p \in i} n_{p \in i}^{\text{ст/плн}}}{\gamma_{ij}}; \quad (6)$$

– кількість ставок викладачів університету з розрахунку фактичної кількості студентів на всіх потоках:

$$N_{\text{норм/ВНЗ}}^{\text{фкт}} = \sum_j \frac{\sum_{p \in i} n_{p \in i}^{\text{ст/фкт}}}{\gamma_{ij}}; \quad (7)$$

– кількість ставок викладачів університету з розрахунку планової кількості студентів бюджетників на всіх потоках:

$$N_{\text{норм/ВНЗ}}^{\text{плн/бдж}} = \sum_j \frac{\sum_{p \in i} n_{p \in i}^{\text{ст/плн/бдж}}}{\gamma_{ij}}; \quad (8)$$

– кількість ставок викладачів університету з розрахунку планової кількості студентів контрактної форми навчання на всіх потоках:

$$N_{\text{норм/ВНЗ}}^{\text{плн/кнт}} = \sum_j \frac{\sum_{p \in i} n_{p \in i}^{\text{ст/плн/кнт}}}{\gamma_{ij}}; \quad (9)$$

– кількість ставок викладачів університету з розрахунку фактичної кількості студентів бюджетників на всіх потоках:

$$N_{\text{норм/ВНЗ}}^{\text{фкт/бдж}} = \sum_j \frac{\sum_{p \in i} n_{p \in i}^{\text{ст/фкт/бдж}}}{\gamma_{ij}}; \quad (10)$$

– кількість ставок викладачів університету з розрахунку фактичної кількості студентів контрактників на всіх потоках:

$$N_{\text{норм/ВНЗ}}^{\text{фкт/кнт}} = \sum_j \frac{\sum_{p \in i} n_{p \in i}^{\text{ст/фкт/кнт}}}{\gamma_{ij}}. \quad (11)$$

Зміна контингенту студентів призводить до зміни дохідної частини бюджету вузу. З іншої сторони, зміна кількості студентів автоматично змінює нормативну кількість

ставок викладачів, тобто вимагає корекції видаткової частини бюджету. Все це, призводить до необхідності неодноразового визначення кількості викладачів кожної з кафедр, та узгодження загальної суми кількості ставок всіх кафедр із нормативною кількістю ставок ПВС даного ВНЗ.

На основі запропонованої методики оцінки кількості ставок викладачів в залежності від контингенту студентів автором пропонується ряд показників, що дадуть змогу більш ефективно управляти розподілом фінансових потоків бюджету ВНЗ:

- розрахунок планової суми фінансових надходжень від студентів контрактників окремих спеціальностей чи всього університету (при необхідності у розрізі форм навчання та курсів) з урахуванням фактичної або заданої (прогнозної) кількості студентів;

- розрахунок фінансових втрат при відрахуванні студентів і недоборі абітурієнтів (студентів);

- оцінка (прогноз) фінансових надходжень при різних варіантах суми оплати за навчання для окремих спеціальностей та університету в цілому;

- оцінка окупності окремих спеціальностей при заданих рівнях державного фінансування і оплати за навчання при фактичному і прогнозному контингенті;

- оцінка фінансової ефективності ліцензування і акредитації нових спеціальностей з урахуванням прогнозної динаміки контингенту і різних варіантів суми оплати за навчання .

Зважаючи на вище сказане виникає необхідність подальшого дослідження процесу розрахунку та приведення фактичної кількості ставок викладачів до нормативної.